

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ศึกษาปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัย
3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ได้รับการวินิจฉัยโรคโดยแพทย์ และได้ขึ้นทะเบียนรับการรักษาที่สถานบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและโรงพยาบาลกระบุรี จังหวัดระนอง รวมทั้งสิ้น 1,241 คน เดือนพฤศจิกายน 2554

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสถานบริการ จำนวน 12 สถานบริการ
2. คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยใช้สูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1970 : 580-581 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 303 คน ตามสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{1,241}{1 + 1,241 \times (0.05)^2}$$

$$= 302.49 \text{ คน}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 303 คน

3. หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงโดยจะคิดคำนวณตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างและสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละสถานบริการและนำรายชื่อของผู้ป่วยมาใช้จับฉลากรายชื่อแบบไม่แทนที่ให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานบริการ 12 แห่ง

อันดับ ที่	ชื่อสถานบริการ	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
1	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทับจาก	112	27.34 (27 คน)
2	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลสองแพรก	170	41.5 (42 คน)
3	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลลำเลียง	52	12.65 (13 คน)
4	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลน้ำจืดน้อย	79	19.22 (19 คน)
5	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลมะมู	81	19.71 (20 คน)
6	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคอนปลา	69	16.79 (17 คน)
7	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลปากจั่น	102	24.82 (25 คน)
8	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหาดจิก	74	18.27 (18 คน)
9	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคลองเงิน	68	16.55 (17 คน)
10	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จปร	145	35.29 (35 คน)
11	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งมะพร้าว	149	36.26 (36 คน)
12	โรงพยาบาลกระบุรี	140	34.09 (34 คน)
	รวม	1,241	302.49 (303 คน)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บัณฑิตส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่เจ็บป่วย และแหล่งการรับความรู้

ส่วนที่ 2 บัณฑิตการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง มีจำนวน 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

- ด้านการสนับสนุนจากสังคม จำนวน 4 ข้อ
- ด้านการเข้าถึงบริการ จำนวน 7 ข้อ
- ด้านการรับรู้ จำนวน 9 ข้อ

ลักษณะของคำถาม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงในสฤงษา บุญนรากร, 2551 : 43) โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 3 ระดับ คือ

- เห็นด้วยมาก ให้คะแนน 3 คะแนน
- เห็นด้วยปานกลาง ให้คะแนน 2 คะแนน
- เห็นด้วยน้อย ให้คะแนน 1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ของเบสท์ (Best, 1981 อ้างถึงในสฤงษา บุญนรากร, 2551 : 43) ดังนี้

- 2.35 - 3.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
- 1.68 - 2.34 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 1.00 - 1.67 หมายถึง ระดับความคิดเห็นในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง มีจำนวน 4 ด้าน จำนวน 32 ข้อ ดังนี้

- ด้านการบริโภคอาหาร จำนวน 8 ข้อ
- ด้านการออกกำลังกาย จำนวน 6 ข้อ
- ด้านการจัดการความเครียดการพักผ่อน จำนวน 10 ข้อ
- ด้านการรับประทานยาอย่างต่อเนื่อง จำนวน 8 ข้อ

ลักษณะของคำถาม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงในสฤณา บุญนรากร, 2551 : 43) โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 3 ระดับ คือ

การปฏิบัติเป็นประจำ ให้คะแนน 3 คะแนน

การปฏิบัติเป็นบางครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่ได้ปฏิบัติ ให้คะแนน 1 คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981 อ้างถึงในสฤณา บุญนรากร, 2551 : 43) ดังนี้

2.35 - 3.00 หมายถึง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

1.68 - 2.34 หมายถึง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.00 - 1.67 หมายถึง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยนำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขในขั้นแรก และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการพยาบาล ทั้งในสถานบันการศึกษาและสถาบันการบริหารการพยาบาล จำนวน 5 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณาสำนวนภาษา เกณฑ์การให้คะแนน ความถูกต้องของการวัด ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยปรับความชัดเจนของภาษาและการใช้ภาษา และปรับเปลี่ยนคุณลักษณะให้กับด้านต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ค่า IOC=1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอำเภอติดกัน จำนวน 30 ชุด ได้รับข้อมูลกลับคืนมาครบทั้ง 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายในด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Internal Consistency อ้างถึงในสฤณา บุญนรากร, 2551 : 46) นำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ส่วนที่ 2 ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.829 ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.826 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.907

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลกระบือ/สาธารณสุขอำเภอกะบุรีเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บและชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยกำหนดรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีเอกสิทธิ์ในการให้ข้อมูลและได้รับการพิทักษ์สิทธิ์ไม่เปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคลถ้าไม่ได้แบบสอบถามคืนในเวลาที่กำหนด จะติดตามใหม่อีกภายใน 1 สัปดาห์โดยติดตามเก็บข้อมูลด้วยตัวเองผู้วิจัยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามที่ได้คืนมาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม พร้อมให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา
 - 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลใช้ค่าความถี่และร้อยละ
 - 1.2 การวิเคราะห์ระดับปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการสนับสนุนจากสังคม ปัจจัยด้านการเข้าถึงบริการ และปัจจัยด้านการรับรู้กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2537 : 324) แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.90 – 1.00	สัมพันธ์กันสูงมาก
0.70 – 0.89	สัมพันธ์กันสูง
0.30 – 0.69	สัมพันธ์กันปานกลาง
0.01 – 0.29	สัมพันธ์กันต่ำ